

De Westhoek: van probleemgebied naar investeringsgebied¹

Prof. Dr. N. Vanhove, Directeur-Generaal GOM-West-Vlaanderen

De teloorgang

De provincie West-Vlaanderen of de Belgische zeeprovincie wordt uit economisch oogpunt opgedeeld in drie gedeelten: primo, de as Kortrijk-Brugge, een sinds de Tweede Wereldoorlog sterk ontwikkelde as met talrijke industriële kernen, secundo, de kustzone en tertio, de Westkust of de zone gelegen ten westen van de lijn Oostende-Menen.

Vandaag hebben wij het enkel over dit derde gebied en dan meer bepaald de arrondissementen Ieper, Veurne en Diksmuide. In de gedachtengang van de GOM - West-Vlaanderen zou men daar ook het arrondissement Oostende moeten toe rekenen. Door de Europese Commissie werd echter het Oostendse niet weerhouden voor het Geïntegreerd Aktieprogramma van de Westhoek waarover we het verder zullen hebben.

De vraag kan worden gesteld hoe een streek met een gunstige geografische ligging – zie de beperkte afstand naar Parijs, Rijsel, Londen, de as Antwerpen-Brussel-Charleroi – uiteindelijk een probleemgebied werd. Twee redenen liggen hier aan de basis. Primo, de Westhoek leed zeer sterk onder de gebeurtenissen tijdens de Eerste Wereldoorlog en secundo, de opbouw van de economische grenzen na 1930 duwde de Westhoek in een isolementpositie.

Systematische opbloei

Intussen is veel veranderd. Het economisch isolement wordt totaal doorbroken door de Europese eenmaking én de ontwikkeling van de verkeerstechnologie; deze laatste reduceerde in sterke mate de economische afstanden.

Midden de jaren zestig, na de take-off van de as Kortrijk-Brugge, werd werk gemaakt van de ontwikkeling van de Westhoek. De toenmalige Westvlaamse Economische Raad, waarvan de GOM - West-Vlaanderen de opvolgster is, bekwam van de nationale overheid de uitvoering van zijn vijfjarenplan. Dit eerste vijfjarenplan (1964-68) was gekenmerkt door een belangrijke strategische lijn, met name de ontwikkeling van de Westhoek via de centralisatie van de middelen op een aantal kernen, niet alleen Veurne, Diksmuide, Ieper, Poperinge en Wervik, maar ook Menen en het onmiddellijke achterland van Oostende. Voorzieningen inzake industrieterreinen werden integraal op deze kernen gericht. Tevens was het de bedoeling de sociale, kulturele en medische voorzieningen in deze kernen te verbeteren.

Door onze Westvlaamse Interkommunale vereniging WIER werden in de tweede helft van de jaren zestig de kernen Menen, Ieper, Poperinge, Diksmuide en Veurne

van uitgeruste industrieterreinen voorzien. Later kwam daar ook Wervik bij.

Dit eerste vijfjarenplan werd gevolgd door een tweede vijfjarenplan 1968-73, dat eveneens onder de stimulerende kracht van de WIER werd uitgevoerd. Het hoofdaksent van dit vijfjarenplan lag vooral op de verkeerstechnische ontsluiting van de Westhoek via het Westvlaamse autosnelwegennet. In het kader van dit vijfjarenplan werd het autosnelwegentracé Jabbeke-Veurne en het autosnelwegentracé Kortrijk-Ieper gerealiseerd. Op deze wijze zijn alle kernen van de Westhoek direkt verbonden met het Belgisch autosnelwegennet.

De uitvoering van deze twee vijfjarenplannen heeft de socio-economische infrastructuur van de Westhoek op een fundamentele wijze veranderd. De resultaten bleven niet uit. We willen dit illustreren met enkele cijfers.

De Westhoek was traditioneel een gebied met zeer grote emigratie-overschotten.

Migratiesaldi per jaar

	Totaal	Niet-kustgemeenten
1948-61	- 1.227	- 1.302
1962-70	- 854	- 993
1971-80	- 460	- 615
1981-87	+ 121	- 375

Bron: NIS en eigen berekeningen.

Gedurende de jaren zestig lag de tewerkstellingsdruk in belangrijke mate op de Ieperse onderneming Picanol, producent van weefgetouwen, in een volkomen agrarisch gebied. Sindsdien wist de Westhoek zeer fraaie cijfers te realiseren inzake de industriële werkgelegenheid.

Evolutie bezoldigden in de industrie 1964-87

	Absolute cijfers	%
Westhoek	+ 3.500	+ 39
Vlaanderen	- 103.200	- 16
Het Rijk	- 413.800	- 34

Bron: RSZ en eigen berekeningen.

(1) Uiteenzetting op de studiedag 'Westhoek = Toekomstgebied', op 25 oktober 1988 te Brussel, in samenwerking met De Financieel Economische Tijd en met medewerking van het Vlaams Economisch Verbond.

De totale werkgelegenheid evolueerde tijdens de jongste decennia eveneens in een positieve zin.

Evolutie totale tewerkstelling

	Periode 1970-81		Periode 1981-87	
	Absolute cijfers	%	Absolute cijfers	%
Westhoek	+ 2.423	+4,4	+ 3.700	+6,5
Vlaanderen	+49.101	+2,8	+57.000	+3,2
Het Rijk	- 385	0,0	-11.000	-0,3

Bron: RSZ en eigen berekeningen.

De industrieterreinen wisten talrijke ondernemingen aan te trekken. In de kernen werden 269 ondernemingen nedergezet. Volgende staat geeft een goed beeld van het succes van de industrieterreinen.

Bedrijventerreinen Westhoek

	Aantal bedrijven		Benomen oppervlakte (ha)		Tewerkstelling	
	1969	1988	1969	1988	1969	1988
Diksmuide	10	44	13,7	58,1	330	900
Ieperleekanaal	5	91	12,9	127,7	135	2.000
Poperinge	8	55	13,3	50,4	625	1.150
Veurne I	2	32	5,1	95,8	20	1.300
Veurne II	3	26	6,4	15,7	135	350
Wervik	2	21	2,2	20,0	205	900
	30	269	53,6	367,7	1.450	6.600

Bron: WIER en eigen berekeningen.

De Westhoek wist in de periode eind van de jaren zestig - begin van de jaren zeventig enkele belangrijke ondernemingen aan te trekken uit binnen- en buitenland.

Vermelden we:

Westimex Belgium nv (United Biscuits) te Veurne (circa 500 werknemers);
Santens nv te Veurne (circa 200 werknemers);
Spinnerij van Veurne nv (circa 175 werknemers);
Levi Strauss & Co nv te Wervik (circa 250 werknemers);
Lee Europe nv te Ieper (circa 650 werknemers);
Autonoom nv te Ieper (circa 100 werknemers);
Protein Technologies International nv te Ieper (circa 100 werknemers);
Barco Industries Prints nv te Poperinge (circa 100 werknemers);
Carpet Yarns en Carpet Engineering nv te Diksmuide (circa 300 werknemers);

Gedurende de jongste twintig jaar legde de Westhoek tevens getuigenis af van haar eigen ontwikkelingspotentieel. Zeer vele ondernemingen uit de streek kenden een groei en nieuwe initiatieven kwamen tot stand. Eén bedrijfstak deed het bijzonder goed, met name de agro-industriële.

Hier denken we aan:

Agro-industrie Westhoek

	1978	1987
Groenten en fruit	397	610
Productie gerechten	243	705
Beschuit, koeken, brood	340	492
Totaal voeding (excl. drank en veevoeder)	2.026	2.855

Bron: RSZ.

Hiermede is wellicht voldoende aangetoond dat de Westhoek een groeistreek is geworden. Wie zei alweer enkele maanden terug 'Wie snel naar boven wil, moet ondernemen in Limburg. Nu'? Laten we dit aanpassen aan de omstandigheden van vandaag: 'Wie snel naar boven wil, moet ondernemen in de Westhoek. Nu'.

Een waar investeringsgebied

Is de Westhoek een investeringsparadijs? Laten we even enkele punten op een rij plaatsen die aantonen dat een kandidaat-investeerder in de Westhoek minstens evenveel lokalatievoordelen heeft als in andere regio's van het land, die sterk in de verf worden gezet.

In de eerste plaats behoort het geografisch en verkeerstechnisch isolement tot het verleden en in het licht van 1992 bieden zich nieuwe perspectieven aan.

Inzake de wegontsluiting hebben twee projecten in sterke mate bijgedragen tot verbetering van de economische situering van de Westhoek.

Zoals we reeds eerder stelden kregen Ieper en Poperinge, dank zij het tweede plan van de Westhoek, een zeer goede verbinding op de assen Rijsel-Kortrijk-Gent-Antwerpen en Kortrijk-Brugge.

Via Poperinge is er sinds 1985 aansluiting op de autoweg Rijsel-Duinkerke. De verkeersligging van Diksmuide en Veurne verbeterde in belangrijke mate door de A18 Jabbeke-Franse grens. We weten evenwel dat het sluitstuk nog niet is afgewerkt. De GOM - West-Vlaanderen is thans bezig met een intense actie om de verbinding met de Franse grens te bespoedigen en tijdig klaar te zijn met een aansluiting op de Franse autoweg tot Calais.

1992 ligt niet meer zo ver af. Aan de twijfelaars moeten we stellen: „de Europese eenheidsmarkt wordt een feit”. Op hetzelfde ogenblik zal ook de channel-tunnel verwezenlijkt zijn en wordt Calais een belangrijke draaischijf in de EG. Ook wordt de inhoud van de vaste oeververbinding Groot-Brittannië-Frankrijk wel eens onderschat. Dit is een extern economisch gegeven dat gelukkig niet nadelig is voor de Westhoek. De Westhoek ligt in het onmiddellijke achterland van dit toekomstig verkeersknooppunt en krijgt een directe toegankelijkheid. Hierdoor moet de aantrekkingskracht van de Westhoek verhogen. De Westhoek komt net tussen twee groeipolen van de Brest-Rotterdam range te liggen, met name Calais en Zeebrugge. Ik beklemtoon: de economische situering van de Westhoek is optimaal.

Binnen de eenheidsmarkt is de Westhoek bijzonder centraal gelegen.

Tweede belangrijke troef voor de Westhoek is de beschikbaarheid van arbeidskrachten, het goed industrieel klimaat en de goede industriële relaties. De beschikbaarheid van geschikte mannelijke arbeidskrachten wordt opnieuw een lokalizatiefaktor van betekenis. Dit ervaren we in meerdere dynamische streken in Vlaanderen en gelukkig ook in West-Vlaanderen. De goede industriële relaties worden het best getest bij enkele grotere buitenlandse ondernemingen gevestigd in de Westhoek.

Wanneer we het hebben over de arbeidsmarkt moet tevens worden gewezen op de kwalitatieve aspecten. De scholingsmogelijkheden voor de jeugd zijn talrijk in de kernen Ieper, Poperinge, Diksmuide, Veurne, Nieuwpoort, Wervik en enkele andere plaatsen. In totaal zijn er 25 technische scholen met afstudeerrichting beroeps- of technisch onderwijs.

De Vormingsinstituten van Veurne en Ieper en het nabijgelegen Oostende en Roeselare bieden ruime mogelijkheden inzake de beroepsopleiding en de vervolmaking van zelfstandigen.

Verder wijzen we op belangrijke inspanningen van de RVA in de centra te Ieper, Poperinge, Wervik, Veurne, Diksmuide, Koksijde, Nieuwpoort en Veurne.

Een derde troef is de groei binnen de Westhoek 'Success breeds success': investeerders volgen succesvolle ondernemers in groeiende regio's. Wij hebben reeds gezien dat de Westhoek in de jongste kwarteeuw grondig is veranderd. We zullen de reeds vermelde cijfers niet herhalen. Het is echter merkwaardig dat in de periode 1985-87 42 ha industriegrond werd verkocht en in de periode januari-september 1988 meer dan 26 ha. In het kader van het Nationaal Programma van Kommunautair Belang voor de Westhoek, waarop we straks terugkomen, wordt thans gewerkt om zo spoedig mogelijk de beschikbare grondreserve op adekwate wijze aan te vullen in de vijf Westhoek-kernen.

In de Westhoek zelf is de mentaliteit veranderd. Meerdere lokale kleine ondernemingen zijn uitgegroeid tot gespecialiseerde middelgrote firma's. Het Bedrijvencentrum Westhoek werd niet enkel financieel ondersteund door een zestal KMO-ondernemingen uit de streek, doch was reeds onmiddellijk een voltreffer. In een periode van enkele maanden was het bedrijvencentrum volzet met jonge starters uit de streek.

Het succes van de industrialisering van de Westhoek heeft een belangrijk neveneffect als gevolg. Het industrieel netwerk is in ruime mate verdicht geworden waardoor de streek een aanbod biedt voor talrijke potentiële toeleveranciers. Nieuwe middelgrote en grote ondernemingen hechten hieraan veel belang.

De investeringsstimulans en woonklimaat

De investeringsstimuli die ter beschikking staan van de investeerder in de Westhoek vormen de vierde troef. Elke investeerder kan de volgende drie stimuli combineren: regionale expansiesteun, investeringsaftrek en statuut van rekonversieaansluiting.

Wanneer een investeerder een rekonversieaansluiting opricht en de drie stimuli combineert kan de totale ondersteuning in reële en actuele termen 61,5% van de totale investering bedragen. Welnu dit is niet meer doch ook niet minder dan in de twee andere ontwikkelingsgebieden van Vlaanderen.

Steun rekonversieaansluiting

Aard	Bruto	Netto (a)
Regionale expansiesteun	Maximum 21%	10,8%
Investeringsaftrek	13%	5,4%
Rekonversieaansluiting-voordeel	13% gedurende 10 jaar (b)	45,3%
Totaal geaktualiseerd nettovoordeel		61,5%

(a) Na aftrek 43% vennootschapsbelasting.

(b) Aktualiseringspercentage: 4%.

Het is eveneens belangrijk in herinnering te brengen dat de Westhoek voorzien is van een T-zone of Te werkstellingszone te Ieper. Een T-zonevennootschap geniet een vrijstelling van vennootschapsbelasting gedurende een periode van 10 jaar, vrijstelling van de belasting op dividenden en het toekennen van een bijkomende premie onder de vorm van fiktieve roerende voorheffing.

Tot op heden hebben volgende ondernemingen het statuut van T-zonevennootschappen bekomen te Ieper:

1. Robosoft nv - Robotika
2. Mektron nv - Micro-elektronika
3. Fenobel nv - Nieuwe metalen
4. Compufreez nv - Micro-elektronika
5. Lernout Speech Products nv - Micro-elektronika
6. Bulcke Hybrid Technology bvba - Micro-elektronika.

Teneinde de T-zone te Ieper nog aantrekkelijker te maken heeft de GOM - West-Vlaanderen dit jaar een Doorgangsgebouw opgericht op de T-zone te Ieper. Het is de bedoeling in dit doorgangsgebouw, onderverdeeld in meerdere produktie-centra, tijdelijk onderdak te bieden aan potentiële T-zonevennootschappen, doch ook aan andere investeerders zoals rekonversieaansluitingen. Deze faciliteit laat aan de investeerder toe onmiddellijk te beginnen met zijn produktie en tijdens de aanvangsjaren belangrijke investeringen in gebouwen te vermijden.

Een vijfde attractieve lokalizatiefaktor is het woonklimaat en de interessante woongelegenheden voor kaderpersoneel in de kustzone. Zelf onderschatten wij meestal deze faktor. Het zijn de buitenlandse kaderleden die ons hier regelmatig op wijzen. Doch de eigenlijke Westhoek achter de Kustzone van Veurne tot Ieper en in Poperinge tot Diksmuide is een gaaf gebleven en aantrekkelijk natuurgebied. De Westkust is een kustzone in volle ontwikkeling. De jachthaven van Nieuwpoort met 2.500 ligplaatsen is een steunpunt. Inspanningen worden gedaan om de rekreatieve riviervaartroute tot ontwikkeling te brengen en openingen werden gemaakt om de golfsport zijn intrede te laten doen. In het Ieperse zijn thans twee golfprojecten in uitvoering of in een definitieve fase van voorbereiding.

Ook Europa gelooft erin

De Westhoek groeit, ontwikkelt zich en heeft troeven. Om deze troeven ten volle te valoriseren en de ontwikkeling te bestendigen heeft de GOM - West-Vlaanderen in het jongste verleden maximaal gebruik gemaakt van de kansen die worden geboden door het regionaal be-

leid van de Vlaamse Executieve en de Europese Commissie. De GOM - West-Vlaanderen bereidde in nauwe samenwerking met de Vlaamse Executieve en de Europese Commissie in het jongste verleden een Geïntegreerd Aktieprogramma voor de Westhoek voor. Dit moet beschouwd worden als het derde vijfjarenplan, het sluitstuk van 25 jaar werking voor het optrekken van het welvaartspeil van een streek die bijzonder veel heeft geleefd tijdens de eerste helft van deze eeuw.

Het essentiële onderdeel van het Geïntegreerd Aktieprogramma – namelijk de steun van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling, kortweg EFRO genoemd – of het Nationaal Programma van Kommunautair Belang, werd goedgekeurd.

Sinds enkele maanden is de Europese Commissie in principe bereid een Geïntegreerd Aktieprogramma voor de Westhoek te aanvaarden. Hierdoor zou de Westhoek ook een beroep kunnen doen op de oriëntatiesektie van het EOGFL voor publieke infrastructuur ten voordele van landbouw en visserij en op het Europees Sociaal Fonds.

Door de uitvoering van het EFRO-programma zullen in de Westhoek voor ruim 3 miljard extra investeringen geschieden, exclusief de steun aan en de inves-

teringen in de private sektor en exclusief de investeringen van de nationale regering. Het derde vijfjarenplan zal vooral bijdragen tot:

- (a) de verbetering van de economische infrastructuur zoals industrieterreinen, bedrijvent centra en doorgangsgebouwen;
- (b) een oplossing voor de waterbevoorrading, de waterbeheersing en de waterzuivering en dit zowel in het belang van de landbouw, de industrie, het toerisme als van de lokale bevolking;
- (c) een verbetering van de toeristische infrastructuur;
- (d) de promotiemogelijkheden op het vlak van industrie en toerisme;
- (e) de kwalitatieve aspecten van de arbeidsmarkt.

De Westhoek is in de fase waarin eigen potenties thans volop ontplooid worden, steunend op geloof en vertrouwen in eigen kunnen. Het is de fase waarin steun van overheid, zowel EG-fondsen als het Vlaamse Gewest, Provincie West-Vlaanderen en gemeenten, een maximale efficiëntie bereikt. Voor de nog ruime arbeidsreserve is er hoop en voor de ondernemingen werd een investeringsparadijs in Vlaanderen geschapen.

De GOM - West-Vlaanderen garandeert U een volledige begeleidingsservice.

Morgen een MBO?

Het bedrijf waarin U vandaag werkt wordt morgen misschien verkocht, wegens familiale opvolgingsproblemen, herstruktureringen. Tegen 1992 zijn tal van veranderingen op til.

Voor U als manager kan dit een buitenkans betekenen. U zoudt het initiatief kunnen nemen om zelf het bedrijf dat U door en door kent in te kopen. Alleen. Of met Uw naaste medewerkers.

In het Europees jargon van vandaag : een **Management Buy-Out (MBO)**. Hoe gaat een MBO in zijn werk? Welke stappen moet U ondernemen?

INVESTCO staat voor een professionele begeleiding van kopers en investeerders bij de structurering en de financiering van MBO's.

Vraag onze brochure "Management Buy-Out". Of kom even langs.

Investco: kapitaal voor toekomstgerichte ondernemers.

Regentlaan 54 Bus 2, B-1000 Brussel - Tel. 02/513.45.20 - Fax. 02/513.97.41